

De onafhankelijke universiteit: een lastig idee

DUB, 16 maart 2016

Het verbieden van zalen aan een politieke partij om als universiteit je onafhankelijkheid te waarborgen. Dat is achterhaald, vinden vijf wetenschappers van de faculteit Geesteswetenschappen. De universiteit moet juist maatschappelijke dwarsverbanden leggen.

Auteurs: Josine Blok, Rutger Claassen, Marcus Duwell, Ido de Haan, Remco Raben.

Op donderdag 24 maart was de Socialistische Partij (SP) van plan een debat te organiseren over de toekomst van de universiteit, aan de Universiteit Utrecht. Zij doet dit in het kader van een tournee langs verschillende universiteiten, om stemmen van wetenschappers te horen en nieuwe ideeën te ontwikkelen. Twee medewerkers van de UU, een student van de UU en een Kamerlid van de SP zouden spreken en in discussie gaan met de zaal (één van ons was als spreker uitgenodigd). Maar de UU weigert een zaal te verhuren voor dit doel. Reden: dit tast de onafhankelijkheid van de universiteit aan. Nu de SP [op de DUB zelf haar visie](#) hierop heeft gegeven, willen wij graag ook nog een duit in het zakje doen.

De universiteit nuanceert het verbod weliswaar in [een officiële reactie op DUB](#), maar navraag bij de relevante dienst (het Facilitair Service Centrum) leert dat het een al jaren bestaande vaste lijn is van de universiteit om geen zalen te verhuren aan politieke organisaties. Wat is er dan mis met deze richtlijn? Het idee van de onafhankelijkheid van de universiteit is toch een goed idee? Het zou toch absurd zijn als de UU zich officieel tot de partijlijn van de SP, de VVD of welke andere partij dan ook zou bekeren?

De universiteit hoort een broedplaats van debat te zijn, niet een gesloten bolwerk waarin de buitenwereld niet kan doordringen. De universiteit die als een angstvallige muis bang is voor de repercussies 'in de beeldvorming' van contact met een politieke partij is niet onze universiteit. Het ideaal van onafhankelijke wetenschap wordt verkeerd begrepen als men het opvat als de noodzaak van een zelfverkozen sociaal isolement. Onafhankelijk opereren betekent verbindingen met allerlei maatschappelijke actoren aangaan (burgers, bedrijven, politieke partijen, anderen) en *zelf* daarin een eigen positie claimen, die niet samenvalt met die van anderen, vanuit de eigen taakopdracht.

Onafhankelijk zijn betekent zelfbewust opereren in een sociaal netwerk, niet alle banden met dat netwerk doorsnijden. Dat laatste is een Robinson Crusoe-idee van onafhankelijkheid, dat in een complexe moderne maatschappij nergens op slaat. Men kan dan ook de eigen taak niet meer goed uitvoeren, omdat men dan geen informatie, inspiratie maar ook tegenwicht van andere maatschappelijke partijen krijgt. *Splendid isolation* is een schadelijke fictie voor de wetenschap. Men kan alleen maar echt onafhankelijk denken als men eerst bereid is naar anderen te luisteren, goed om zich heen te kijken, en dan een stelling in te nemen.

Maar isolement is niet alleen schadelijk voor de universiteit. Het is ook schadelijk voor de democratie. En als burgers hebben wij allen een opdracht om aan de kwaliteit van de democratie bij te dragen. Onze democratische opdracht als wetenschappers is om desgevraagd niet de hoorn op de haak te gooien als een politieke partij belt, maar om onze onafhankelijk gevormde inzichten met leden van

alle politieke partijen te delen. Velen van ons doen dat – wij hebben zelf lezingen gegeven voor ecologische, sociaal-democratische, christen-democratische, liberale en andere politieke partijen. Er is geen enkele reden om te weigeren als gastheer op te treden als een politieke partij dat vraagt, zolang men dit maar doet voor *alle* partijen. Doet men dit niet, dan maakt men het moeilijk voor partijen om hun vitale functie in de samenleving te vervullen: het verzamelen van geluiden van burgers in allerlei maatschappelijke sectoren, en deze vertalen in een politiek programma dat in de officiële politieke arena's (parlement en dergelijke) kan worden omgezet in beleid. De UU pleegt obstructie van het democratisch proces.

Dit alles is des te pijnlijker omdat de UU op andere momenten wel verbindingen slaat met maatschappelijke partijen, verbindingen die veel verder gaan dan de verhuur van een zaaltje. De universiteit gaat strategische allianties aan met bedrijven (zoals Danone), organiseert hoogleraarschappen voor mensen met een uitgesproken maatschappelijk verleden, zoals Femke Halsema (GroenLinks), oud-werkgevers-topman Bernard Wientjes (VNO-NCW), en Alex Brenninkmeijer (Ombudsman). Dat is ook goed. Universiteit en samenleving hebben dwarsverbanden nodig. De angst voor 'associatie' met de achtergrond van de ander is overtrokken. Laten wij dan consequent zijn, en politieke partijen niet in de ban doen. Daarmee bewijzen wij de wetenschap geen dienst, en ook niet de rol die politieke partijen moeten vervullen in de democratie.

Betekent dit dat wij ook de zalen moeten openstellen voor campagnebijeenkomsten in verkiezingstijd? Wat als de PVV langs wil komen? Het aantal scenario's is oneindig. Wij hoeven geen algemeen bureau voor zaalhuur te worden. Maar zolang er een link is tussen het onderwerp van de bijeenkomst en het werk op de universiteit zelf, zou het geen probleem moeten zijn de deuren open te stellen. In dit geval was daar ruimschoots aan voldaan.